

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI TINERETULUI AL
REPUBLICII MOLDOVA

GEOGRAFIE

CURRICULUM

pentru învățămîntul liceal
(clasele a X-a – a XII-a)

Chișinău, 2006

*Aprobat pentru retipărire prin ordinul Ministerului Educației și Tineretului
№ 70 din 25 iulie 2006*

Autori:

Sochircă V., Boboc N., Matei C., Lungu A., Mătcu C., Volontir N., Odoleanu N., Nistor N., Rusu E., Talchiu V., Tanasov L., Primenciuc M.

Coordonator – Odoleanu N.

Referenți:

Delinschi I., Calugher E., Curciuc M., Margină E., Cioca V., Prutianova E., Axînti S., Savina M.

GEOGRAFIE

Curriculum

școlar pentru clasele a X-a – a XII-a

Tehnoredactare computerizată: *Veronica Galațan*

Copertă: *Andrei Danila*

Tipografia Vite-Jesc.

Comanda nr. . Tiraj 3000 ex.

Format 60x84 1/16. Coli de tipar 2

“Univers Pedagogic”, Chișinău, str. Socoleni 16/1

tel. 45-98-33, fax 45-97-64

I. PRELIMINARII

Curriculumul de geografie este o continuare a celui gimnazial, avînd o bază comună – obiectivele generale ale educației prin studierea geografiei. Curriculumul este destinat autorilor de manuale, de materiale didactice, profesorilor și studenților.

Ediția de față a curriculumului reprezintă o modernizare a primei (din anul 1999). Elementele de noutate a curriculumului reprezintă structurarea obiectivelor de referință pe trei niveluri (cunoaștere, aplicare și integrare) și concretizarea fiecărui conținut cu subconținuturile sale. Aceasta s-a făcut în scopul excluderii unei supra-solicitări de conținut, precum s-a înregistrat în ultimii ani, în procesul implementării curriculumului. Motivul a fost anume caracterul foarte generalizat și al obiectivelor de referință și al conținuturilor. Unele teme au fost schimbate cu locul. Astfel, tema “Resursele Oceanului Planetar” din clasa a X-a este transferată în clasa a XI-a, tema “Zonele naturale” din clasa a X-a este transferată în clasa a XII-a, tema „Problemele globale ale omenirii” din clasa a XI-a este transferată în clasa a XII-a.

Curriculumul este destinat autorilor de manuale și ale altor materiale didactice, profesorilor, inspectorilor, conducătorilor instituțiilor de învățămînt, părinților.

Cadrele didactice, aplicînd curriculumul, vor elabora proiectări tematice de lungă durată, orientîndu-se spre realizarea obiectivelor generale și ale celor de referință. Profesorii pot individual să-și planifice numărul de ore pentru o anumită temă, avînd grijă să realizeze obiectivele proiectate în curriculum.

Atenționăm cadrele didactice că **nu** manualul este principalul instrument în realizarea obiectivelor educaționale, ci curriculumul.

II. REPERE CONCEPTUALE

Curriculumul de față include o notă de prezentare, repere conceptuale, obiectivele generale și cele de referință, conținuturile, sugestiile metodologice, sugestiile de evaluare și bibliografia recomandată cadrelor didactice.

La baza proiectării, organizării și desfășurării activității de predare /învățare a geografiei stau atît principiile didactice generale, cît și cele geografice. Printre ele menționăm principiile: intuiției, îmbinării teoriei cu practica, stimulării și accelerării dezvoltării stadiale a inteligenței, accesibilității, învățării temeinice și sistematice, învățării prin acțiune, repartiției spațiale și în timp, cauzalității și conexiunii, structuralismului și integrării funcționale, diversității etc.

Scopul predării-învățării geografiei este formarea la elev a concepției științifice despre lumea înconjurătoare și orientarea lui în condițiile impactului antropic actual.

În clasa a X-a se va studia “Geografia fizică generală”, în clasa a XI-a - “Geografia umană a lumii”, în clasa a XII-a - “Geografia mediului”.

În cadrul Geografiei fizice generale se vor studia compartimentele: Pământul – corp cosmic, Elemente de cartografie, Globul și harta geografică, Geosferele Pământului, Solul, Învelișul geografic.

Blocurile mari de conținut ale Geografiei umane a lumii sunt următoarele: Harta politică a lumii, Resursele naturale, Populația, Economia mondială, Regiunile și statele lumii.

În cadrul Geografiei Mediului se vor studia compartimentele: Componentele și structura mediului geografic, Tipurile de relații în mediu, Evoluția mediului, Diversitatea spațială și tipurile de mediu, Protecția și conservarea mediului, Problemele fundamentale ale mediului, Dezvoltarea durabilă a mediului geografic.

Conținuturile enumerate sunt selectate în baza necesității privind asigurarea învățării coerente de către elevi, a generalizării cunoștințelor geografice de bază în învățământul preuniversitar și a pregătirii elevilor pentru activitatea viitoare independentă. Atât autorii de manuale, cât și profesorii vor selecta cele mai reprezentative conținuturi pentru realizarea obiectivelor proiectate.

Obiectivele de referință și conținuturile marcate cu un asterisc (*) nu sînt obligatorii și nu vor fi incluse în evaluarea rezultatelor școlare.

În cadrul cursurilor se vor realiza aplicațiile practice: în clasa a X-a – patru, în clasa a XI-a – patru și în clasa a XII-a – una. Aprecierea elevilor pentru realizarea aplicațiilor practice se va face selectiv (circa 30 % din elevi). Fiecare elev va fi apreciat cu notă cel puțin la jumătate din aplicațiile practice.

În curriculum este indicat și un model de repartiție a orelor, care poate fi modificat de către profesor.

Vor fi aplicate variate tehnologii de predare, în cadrul cărora elevul este orientat spre acumularea, generalizarea și sintetizarea cunoștințelor, spre formarea competențelor și atitudinilor.

Se recomandă o predare/învățare prin acțiune, prin soluționarea unor situații-problemă, prin dezvoltarea competențelor de cercetare a elevului. În procesul de predare profesorul trebuie să pornească de la ceea ce elevul cunoaște deja din cursurile precedente. Profesorul nu mai trebuie să servească ca un simplu transmițător de informații, ci să-i arate elevului diferite tehnologii de învățare.

În scopul evaluării rezultatelor școlare, ca și în treapta gimnazială, se vor practica diferite tipuri, forme și tehnici de evaluare. Pot fi aplicate atât formele tradiționale (orale, scrise și practice), cât și cele de alternativă. Este important să fie luate în considerare aspectele instruirii în liceu, printre care un loc important revine sintezei cunoștințelor și competențelor elevilor la sfîrșitul învățămîntului preuniversitar.

Curriculumul de geografie are funcția de document de bază în organizarea și desfășurarea activității educaționale la disciplina geografie în treapta liceală.

III. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI GEOGRAFIA

Statutul disciplinei	Profilul	Aria curriculară	Nr. ore	Nr. teme obligatorii	Forma de evaluare
Obligatorie	Umanist	Științe Socio-Umane	2 (cl. 10) 2 (cl. 11) 1 (cl. 12)	Toate	Teză Examen obligatoriu (bac)
La solicitare	Real Arte Sport	Științe Socio-Umane	2 (cl. 10) 2 (cl. 11) 1 (cl. 12)	Toate	Teză Examen la solicitare (bac)

IV. OBIECTIVE GENERALE

A. Cunoaștere

Să definească noțiunile geografice

Să identifice obiectele și procesele geografice din natură și societate

Să explice teoriile, ipotezele, legile și principiile generale ce stau la baza formării concepției științifice despre lumea înconjurătoare

Să descrie căi de ameliorare a condițiilor de viață a omului în scopul păstrării echilibrului ecologic și de protecție a mediului

Să caracterizeze diferite obiecte, fenomene și procese geografice

B. Capacități

Să aplice adecvat terminologia geografică

Să investigheze fenomenele și procesele geografice la nivel local

Să analizeze materiale grafice, cartografice și alte surse de informare

Să compare caracteristicile geografice ale obiectelor, fenomenelor și proceselor

Să generalizeze particularitățile obiectelor, proceselor și fenomenelor naturale și socio-umane

Să deducă relațiile cauză-efect dintre componentele mediului geografic și a celui socio-uman

C. Atitudini

Să formuleze sarcini concrete pentru valorificarea rațională și protecția naturii la nivel local, regional și global.

Să-și asume responsabilități pentru menținerea echilibrului mediului în condițiile impactului antropic la nivel local.

Să manifeste respect și dorința de colaborare cu alte popoare ale lumii în diferite domenii ale activității umane.

Să rezolve diferite situații-problemă cu caracter geografic apărute în mediu.

Să aprecieze valoarea cunoașterii mediului geografic pentru adaptarea la condițiile actuale din natură și societate.

V. OBIECTIVE DE REFERINȚĂ

VI. CONȚINUTURI

V-VI. 1. CLASA a X-a GEOGRAFIA FIZICĂ GENERALĂ (68 ore, inclusiv 4 ore - la dispoziția profesorului)

Obiective de referință <i>Elevul va fi capabil:</i>	Conținuturi
Să definească obiectul de studiu al Geografiei Fizice Generale. Să explice noțiunile geografice. Să explice structura ierarhică și originea Universului și a Sistemului Solar.	Noțiuni: geosferă, înveliș geografic Învelișul geografic - obiectul de studiu al Geografiei Fizice Generale. Universul - 3 ore Noțiuni: Univers, activitate solară, geoid, periheliu, afeliu, magnetism terestru* Unitatea materiei în Univers. Alcătuirea Universului. Originea Universului*. Structura Sistemului Solar. Ipoteze despre formarea Sistemului Solar - 2 ore

<p>Să argumenteze influența Soarelui asupra Pământului.</p> <p>Să-și formeze o imagine integrală asupra individualității Pământului ca planetă.</p> <p>Să explice consecințele mișcărilor Pământului.</p> <p>Să argumenteze importanța geografică a proprietăților fizice ale Pământului.</p> <p>Să elaboreze comunicări despre Univers, Sistemul solar, Planeta Pământ.</p>	<p>Soarele și influența sa asupra Pământului - 1 oră.</p> <p>Pământul – corp cosmic - 4 ore Individualitatea Pământului în Sistemul solar: forma, dimensiunile, importanța geografică a acestora - 1 oră. Mișcările Pământului: mișcarea de rotație (dovezi și consecințe); mișcarea de revoluție (consecințele) - 2 ore Proprietățile fizice ale Pământului: masa, densitatea, gravitația terestră, căldura internă, magnetism terestru* - 1 oră</p>
<p>Să explice noțiunile geografice</p> <p>Să aplice diferite modalități de măsurare și de reprezentare a spațiului terestru</p> <p>Să compare un plan cu o hartă geografică</p> <p>Să aplice elementele matematice și geografice ale hărții, globului geografic</p> <p>Să aplice adecvat suportul cartografic</p> <p>Să clasifice hărțile geografice</p> <p>Să interpreteze hărțile tematice</p>	<p>Modalități de reprezentare planimetrică a spațiului terestru - 3 ore Noțiuni: topografie, cartografie, proiecții cartografice Globul geografic – model al Pământului. Planul și harta: elementele planului și a hărții, clasificarea hărților după diferite criterii, determinarea coordonatelor geografice, calcularea distanțelor - 2 ore Proiecții cartografice (azimutală, cilindrică, conică) - 1 oră</p>
<p>Să explice noțiunile geografice</p> <p>Să descrie caracteristicile geofizice ale învelișurilor interne ale Pământului</p> <p>Să distingă tipurile de crustă</p> <p>Să descrie compoziția crustei</p>	<p>Litosfera - 16 ore Noțiuni: litosferă, crustă, minerale, roci, astenosferă*, mișcări tectonice, cută*, horst*, graben*, placă litosferică, curenți subcrustali, subducție, coliziune, rift, geosinclinal*, platformă*, scut, antecliză*, sinecliză*, procese exogene, procese endogene.</p>

<p>Să explice cauzele dinamicii scoarței terestre</p> <p>Să descrie procesele și fenomenele asociate dinamicii plăcilor litosferice</p> <p>Să explice relațiile cauzale dintre dinamica plăcilor litosferice și formarea zăcămintelor minerale</p> <p>Să distingă particularitățile specifice ale regiunilor de geosinclinal și celor de platformă</p> <p>Să sistematizeze fenomenele și procesele geologice în conformitate cu scara timpului geologic</p> <p>Să identifice factorii și procesele de modelare a scoarței terestre și formele de relief create</p> <p>Să analizeze corespunderea dintre geostructuri și formele majore de relief ale uscatului</p> <p>Să clasifice formele de relief</p> <p>Să acționeze adecvat în timpul hazardelor geologo-geomorfologice</p> <p>Să argumenteze importanța litosferei</p>	<p>Structura internă și compoziția Pământului: crusta, mantaua (astenosfera, mantaua superioară, mantaua inferioară), nucleul (extern, intern) - 1 oră</p> <p>Crusta: structură, tipuri (continentală, oceanică) - 1 oră</p> <p>Compoziția chimică, mineralogică și petrografică (roci magmatice, sedimentare și metamorfice) a crustei. Circuitul substanței în litosferă - 2 ore</p> <p>Dinamica crustei continentale: mișcări tectonice - 2 ore</p> <p>Plăcile litosferice, dinamica lor: plăci majore, curenți subcrustali, dorsale medio-oceanice și expansiunea fundului oceanic, coliziunea și subducția plăcilor litosferice, procese asociate dinamicii plăcilor litosferice. Deriva plăcilor litosferice și formarea zăcămintelor minerale - 2 ore</p> <p>Regiuni de geosinclinal și regiuni de platformă*. Geocronologia Pământului. Scara timpului geologic. Particularități specifice ale etapelor evoluției geologice și paleogeografice ale Pământului - 2 ore</p> <p>Relieful scoarței terestre creat de forțele endogene. Formele de relief majore ale continentelor (munți, podișuri, dealuri, câmpii). Relieful bazinelor oceanice (platforma continentală, abrupțul continental, platforma oceanică, dorsale medio-oceanice, fose abisale) - 2 ore</p> <p>Relieful scoarței terestre creat de forțele exogene: gravitațional, torențial, fluvial, carstic, eolian, glaciuar*, biogen*, antropic*) - 3 ore</p> <p>Clasificarea formelor de relief după criteriul morfometric și morfogenetic. Importanța litosferei în învelișul geografic - 1 oră</p>
--	---

<p>Să explice noțiunile geografice</p> <p>Să explice compoziția aerului atmosferic</p> <p>Să descrie structura verticală a atmosferei</p> <p>Să explice cauzele repartiției inegale a radiației solare pe suprafața Pământului</p> <p>Să explice procesele care determină regimul termic al troposferei</p> <p>Să explice factorii variației temperaturii aerului pe suprafața Terrei</p> <p>Să definească mărimile umidității aerului</p> <p>Să explice condițiile de formare a diferitelor tipuri de precipitații atmosferice și repartiția geografică a acestora</p> <p>Să explice variația presiunii atmosferice pe suprafața Terrei.</p> <p>Să clasifice vânturile după perioada de acțiune</p> <p>Să clasifice masele de aer și fronturile atmosferice conform criteriilor: termic, geografic</p> <p>Să explice cauzele circulației generale a atmosferei</p>	<p>Atmosfera - 16 ore</p> <p>Noțiuni: radiație solară, gradient termic vertical, albedo, bilanț radiativ, gradient baric, masă de aer, front atmosferic, izobare, alizee, musoni, vânt de vest, brize, vreme, hartă sinoptică, climă</p> <p>Atmosfera: originea, forma, masa, densitatea. Compoziția aerului atmosferic. Structura verticală a atmosferei (troposfera, stratosfera, mezosfera, termosfera, exosfera) - 1 oră</p> <p>Radiația solară (directă, difuză, totală (globală), albedo, radiația terestră, radiația atmosferei, bilanțul radiativ – 1 oră</p> <p>Regimul termic al troposferei: procese de încălzire și răcire a aerului, variația temperaturii aerului pe verticală. Repartiția geografică a temperaturii aerului - 1 oră</p> <p>Umiditatea aerului: condensarea vaporilor de apă la suprafața terestră, condensarea vaporilor în stratul inferior al atmosferei - 1 oră</p> <p>Precipitațiile atmosferice: tipurile precipitațiilor atmosferice conform stării de agregare, tipurile de regim pluviometric, repartiția geografică a precipitațiilor, coeficientul de umiditate – 2 ore</p> <p>Variația presiunii atmosferice. Vânturile: dominante, periodice, locale (brize, suhovei*, crivăț*, foehnul*) - 2 ore</p>
---	---

<p>Să explice rolul elementelor meteorologice în formarea vremii. Să analizeze Harta sinoptică. Sa elaboreze prevederi ale vremii în baza semnelor locale Să analizeze factorii de formare a climatului Să argumenteze particularitățile specifice ale diferitelor tipuri de climat Să analizeze Harta climatică, climatograme. Să acționeze corect în momentul calamităților climatice Să aprecieze importanța atmosferei</p>	<p>Mase de aer: clasificarea conform originii lor geografice, fronturi atmosferice, ciclon, anticiclon - 2 ore Circulația generală a atmosferei (cauze) - 1 oră Vremea. Elementele meteorologice. Harta sinoptică. Prognoza vremii și importanța practică a acesteia 1 oră Clima. Elementele climatice. Factorii climatogeni (radiativi, dinamici, fizico-geografici). Tipuri geografice de climat. Harta climatică. Importanța atmosferei în învelișul geografic - 4 ore</p>
<p>Să explice noțiunile geografice Să descrie proprietățile fizico-chimice ale apei în natură Să diferențieze părțile componente ale hidrosferei Să distingă proprietățile fizico-chimice ale apei marine Să soluționeze situații-problemă vizând proprietățile apelor marine Să descrie dinamica apelor în ocean</p>	<p>Hidrosfera - 10 ore Noțiuni : salinitate, transparența apei, tsunami, marea, curent maritim, ape freatice, ape arteziene, fluviu, deltă, estuar, liman, seșișe, bazin de recepție, interfluviu. Apa în natură și proprietățile fizico-chimice ale apei. Repartiția apei pe Glob. Circuitul apei în natură - 1 oră Oceanul Planetar: părțile componente; proprietățile fizico-chimice ale apelor oceanice - 1 oră Dinamica apelor oceanice: mișcări ondulatorii, mișcării ritmice, mișcări de translație, valuri, curenți maritimi - 2 ore</p>
<p>Să descrie apele uscatului: apele subterane, râurile, lacurile, mlaștinile și ghețarii Să deducă dependența specificului apelor de suprafață de diferiți factori de mediu Să clasifice obiectele acvatice Să acționeze corect în timpul inundațiilor, tsunamiilor, valurilor seismice Să explice rolul hidrosferei în învelișul geografic</p>	<p>Apele uscatului: apele subterane, (freatice, captive, izvoare, ape minerale) - 1 oră Râurile (rețele hidrografice, sisteme fluviale, alimentarea râurilor, importanța râurilor) - 3 ore Lacurile (clasificarea lacurilor după originea cuvetei lacustre, importanța lacurilor), mlaștinile*, ghețarii*. Rolul hidrosferei în învelișul geografic - 2 ore</p>

<p>Să explice noțiunile geografice Să descrie biosfera și limitele ei Să descrie domeniile de viață ale organismelor vii Să demonstreze rolul diferitor factori în repartiția spațială a organismelor Să argumenteze interacțiunea biosferei cu alte geosfere Să explice noțiunile geografice. Să sintetizeze rolul factorilor de formare a solului Să distingă caracteristicile specifice ale tipurilor de sol de pe Terra Să soluționeze situații-problemă vizînd fertilitatea solurilor și degradarea acestora Să aprecieze importanța solului</p>	<p>Biosfera - 4 ore Noțiuni: circuit biotic, zonă de litoral, neritică, bateală, abisală. Biosfera și limitele ei. Circuitul substanței în biosferă - 1 oră Domeniile de viață pe Pămînt - 1 oră Factori de repartiție a organismelor vii pe Pămînt - 1 oră Interacțiunea biosferei cu alte geosfere ale Pămîntului - 1 oră Solul - 3 ore Noțiuni: pedogeneză, textura solului Definirea solului. Factorii de formare a solului. Componentele solului. Proprietățile solului - 2 ore Tipurile zonale de sol. Soluri azonale (aluviale, solonețuri*). Importanța solului în învelișul geografic - 1 oră</p>
<p>Să explice noțiunile geografice Să explice interacțiunea părților structurale și componentelor învelișului geografic Să descopere funcționalitatea legităților învelișului geografic Să distingă factorii ce determină zonalitatea în învelișului geografic Să estimeze rolul omului în învelișul geografic</p>	<p>Învelișul geografic - 3 ore Învelișul geografic: definiție, limite, părți structurale, componente - 1 oră Legitățile învelișului geografic: unitatea și integritatea, zonalitatea (zonele naturale), azonalitatea, ritmicitatea, autoreglarea. Omul și învelișul geografic - 2 ore</p>

V-VI. 2. CLASA A XI-A
GEOGRAFIA UMANĂ A LUMII
(68 ore, inclusiv 5 ore la dispoziția profesorului)

1	Conținuturi
<p>Să explice noțiunile geografice</p> <p>Să descrie principalele caracteristici ale hărții politice a lumii</p> <p>Să clasifice statele lumii după diferite criterii</p>	<p>Harta politică a lumii - 4 ore</p> <p>Noțiuni: hartă politică, poziție economico-geografică, poziție politico-geografică</p> <p>Evoluția hărții politice a lumii în perioada contemporană - 2 ore</p> <p>Clasificarea statelor lumii conform criteriilor: dimensiunea teritoriului*, forma teritoriului, poziția geografică, numărul de locuitori*, forma de guvernământ, structura administrativ-teritorială, nivelul de dezvoltare social-economică - 2 ore</p>
<p>Să explice noțiunile geografice</p> <p>Să clasifice resursele naturale după diferite criterii</p> <p>Să analizeze hărțile tematice privind resursele naturale</p> <p>Să aprecieze gradul de asigurare a diferitelor regiuni cu resurse naturale</p>	<p>Resursele naturale - 6 ore</p> <p>Noțiuni: resurse naturale, resurse agroclimatice, fond funciar, fond silvic</p> <p>Clasificarea resurselor naturale conform genezei, gradului de epuizare, domeniului de utilizare - 1 oră</p> <p>Resursele de energie solară și resursele climatice: valorificarea economică - 2 ore</p> <p>Resursele de apă: repartiția spațială și gradul de asigurare cu apă a diferitelor regiuni și țări - 1 oră</p> <p>Resursele de substanțe minerale utile: repartiția spațială și valorificarea economică - 1 oră</p> <p>Resursele vegetale, faunistice și de sol: repartiția spațială și valorificarea economică - 1 oră</p>

<p>Să explice noțiunile geografice</p> <p>Să identifice factorii și procesele care determină dinamica numerică a populației</p> <p>Să evalueze diferite tipuri de politici demografice</p> <p>Să analizeze Harta densității populației</p> <p>Să identifice factorii care determină repartiția spațială a populației</p> <p>Să structureze populația conform diferitelor criterii</p> <p>Să deosebească particularitățile diferitelor tipuri de așezări umane</p>	<p>Populația - 8 ore</p> <p>Noțiuni: bilanț natural al populației, tranziție demografică, politică demografică, urbanizare, megalopolis</p> <p>Evoluția numerică și mișcarea naturală a populației; tipuri de reproducere a populației (tipuri demografice) - 1 oră</p> <p>Aplicație practică. Evaluarea dinamicii indicatorilor demografici (pe exemplul diferitelor regiuni) - 1 oră</p> <p>Migrația populației: clasificarea după diferite criterii, principalele fluxuri în prezent - 1 oră</p> <p>Repartiția și densitatea populației – 1 oră</p> <p>Structura populației: pe grupe de vîrstă, pe sexe, rasială, etno-lingvistică, religioasă - 1 oră</p> <p>Resursele umane de muncă - 1 oră</p> <p>Așezările umane: particularități, procesul de urbanizare, cele mai mari aglomerații urbane - 2 ore</p>
<p>Să explice noțiunile geografice</p> <p>Să clasifice ramurile economiei mondiale</p> <p>Să aplice planul-model în caracterizarea unei ramuri a economiei</p> <p>Să analizeze hărțile ramurilor economiei</p> <p>Să deducă factorii de dezvoltare și localizare a ramurilor economiei</p> <p>Să aprecieze formele de relații economice internaționale</p> <p>Să deducă importanța colaborării internaționale pentru societatea umană</p> <p>Să enumere principalele organizații economice internaționale</p>	<p>Economia mondială - 22 ore</p> <p>Noțiuni: economie mondială, diviziune geografică a muncii, ramură de specializare a economiei, revoluție științifico-tehnică, agricultură tradițională, agricultură modernă, trafic de mărfuri, trafic de pasageri, nod de transport, balanță comercială, integrare economică</p> <p>Structura economiei mondiale. Diviziunea geografică a muncii - 2 ore</p> <p>Agricultura - 4 ore</p> <p>Structura pe ramuri a agriculturii, factorii naturali și social-economici de dezvoltare a agriculturii, tipurile de agricultură, caracteristicile agriculturii moderne și a celei tradiționale - 1 oră</p> <p>Cultura plantelor: repartiția spațială a culturii cerealelor, culturii plantelor tehnice, pomiculturii, viticulturii - 2 ore</p>

	<p>Creșterea animalelor: repartiția spațială a creșterii bovinelor, porcinelor, ovinelor, aviculturii, pisciculturii - 1 oră</p> <p>Industria - 10 ore</p> <p>Industria energetică: structura pe ramuri, factorii de localizare, principalele state producătoare de combustibili și energie, cele mai mari CTE, CHE și CAE - 2 ore</p> <p>Industria metalurgică: structura pe ramuri, baza de materii prime, factorii de localizare, principalele state producătoare - 2 ore</p> <p>Industria constructoare de mașini și de prelucrare a metalelor: structura pe ramuri, baza de materii prime, factorii de localizare, principalele state producătoare - 2 ore</p> <p>Industria chimică: structura pe ramuri, baza de materii prime, factorii de localizare, principalele state producătoare - 2 ore</p> <p>Industria ușoară: structura pe ramuri, materia primă, factorii de localizare, principalele state producătoare - 1 oră</p> <p>Industria alimentară: structura pe ramuri, materia primă, factorii de localizare, principalele state producătoare - 1 oră</p> <p style="text-align: center;">Sectorul serviciilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Sectorul serviciilor. Structura pe ramuri - 1 oră – Transporturile și căile de comunicații: structura pe ramuri, caracterizarea categoriilor de transporturi: rutier, feroviar, maritim, fluvial, aerian, special - 3 ore – Relațiile economice internaționale: caracterizarea formelor de relații economice internaționale (comerțul, turismul, relațiile financiar-bancare), principalele organizații de integrare economică (UE, NAFTA, ASEAN, OPEC) - 2 ore
--	---

<p>Să generalizeze particularitățile unei regiuni uman-geografice</p> <p>Să descrie un stat în baza planului-model</p> <p>Să compare două state ale lumii conform algoritmului</p> <p>Să recunoască poziția pe hartă a statelor studiate</p> <p>Să analizeze hărțile economice ale statelor</p> <p>Să elaboreze referate privind viața și activitatea unor popoare</p>	<p>Caracterizarea economico-geografică a regiunilor și a statelor - 23 ore</p> <p>- Europa (Marea Britanie - 2 ore, Franța - 2 ore, Germania - 2 ore, România - 2 ore, Federația Rusă - 2 ore)</p> <p>Aplicație practică. Descrierea economico-geografică comparativă a Italiei și Ucrainei (conform algoritmului) - 1 oră</p>
	<p>Asia (China - 2 ore, Japonia - 2 ore, India - 2 ore)</p> <p>America de Nord (Statele Unite ale Americii - 2 ore)</p> <p>America Latină (Brazilia - 2 ore)</p> <p>Africa (Republica Africa de Sud - 1 oră)</p> <p>Australia și Oceania (Uniunea Australiană - 1 oră).</p>

V-VI. 3. CLASA A XII-A
GEOGRAFIA MEDIULUI (34 ORE, INCLUSIV 1 ORĂ - LA DISPOZIȚIA PROFESORULUI)

1	Conținuturi
Să explice noțiunile geografice	Noțiuni: mediu natural, mediu antropizat, mediu antropoc, mediu geografic, geosistem, sociosistem, dezvoltare durabilă, monitoringul mediului, arie naturală protejată, rezervație naturală, parc național, explozie demografică, globalizare, dezvoltare durabilă
Să enumere componentele mediului	Componentele mediului geografic: abiotice, biotice, umane - 1 oră Structura mediului geografic: mediul natural, mediul antropizat, mediul antropoc. Geosistemul. Funcțiile geosistemului. Sociosistemul - 2 ore

Să descrie tipurile de relații în mediu	Tipuri de relații în mediul geografic: spațiale, statice, dinamice, temporale – 1 oră
Să explice particularitățile evoluției mediului în timp	Evoluția mediului în Neozoic - 1 oră
Să descrie diferite categorii de mediu Să analizeze relațiile cauză-efect dintre diferite componente ale mediului	Diversitatea spațială a mediului. Tipuri de medii geografice. Medii zonale ale uscatului și ale oceanului. Medii azonale și intrazonale. Integritatea categoriilor de mediu - 6 ore
Să evalueze influența activității umane asupra mediului Să enumere sursele de poluare a mediului	Influența activității umane asupra mediului. Degradarea mediului natural - 6 ore
Să analizeze materiale statistice vizînd sursele de poluare și starea mediului Să descrie măsuri de protecție a mediului la nivel local, regional și global Să identifice diferite categorii de arii naturale și de patrimoniu antropoc protejate Să analizeze hărțile ariilor naturale protejate Să argumenteze necesitatea protecției unor arii naturale și a patrimoniului antropoc Să asume responsabilitatea privind protecția mediului la nivel local	Protecția mediului la nivel local, regional și global: a aerului, a apelor, a vegetației, a lumii animale, a solului, a sănătății omului - 6 ore Conservarea mediului. Conservarea sistemelor naturale și a patrimoniului antropoc. Arii naturale protejate - 2 ore Aplicație practică. Protecția mediului în localitatea natală: studiu de caz - 1 oră
Să explice cauzele și consecințele problemelor fundamentale ale mediului Să proiecteze căi de soluționare ale problemelor fundamentale ale mediului	Probleme fundamentale ale mediului (esența, cauzele, consecințele, căile de soluționare): ecologică, a modificărilor climatice, a deșertificării, demografică, alimentară, energetică și a asigurării cu resurse naturale, a lichidării decalajului dintre statele în curs de dezvoltare și cele înalt dezvoltate, a păcii (geopolitică). Hazarde naturale și hazarde antropice - 6 ore
Să argumenteze necesitatea dezvoltării durabile a mediului geografic	Dezvoltarea durabilă a mediului geografic. Organizarea și amenajarea spațiului - 1 oră

VII. SUGESTII METODOLOGICE

Pentru atingerea obiectivelor proiectate de curriculum pot fi utilizate toate tipurile de metode: cu rolul pasiv al elevului în activitatea de instruire (povestirea, descrierea – orală sau scrisă, – prelegerea, explicația), cu rolul activ: conversația, observarea (liberă sau dirijată), problematizarea, modelarea, experimentarea, exercițiul, jocul de rol, studiul de caz, studierea cărților, jocul didactic etc.

Utilizarea acestor metode, cât și elaborarea diferitelor proiecte și prezentarea lor ulterioară vizează dezvoltarea calităților superioare ale elevilor, cum ar fi cercetarea, creativitatea și originalitatea. Aceste metode pot fi îmbinate în mod diferit în procesul predării/învățării.

În scopul organizării procesului de predare/învățare se vor efectua activități frontale (lecții, aplicații practice, excursii), activități în grup dirijate (consultația, dezbateră tematică, asaltul de idei, metoda 6-3-5, Phillips 6-6, discuția (în) panel, conferințe de presă, dezbateri, reviste orale, activități în grupuri mici etc.), activități individuale (studiul individual, rezolvarea exercițiilor, elaborarea proiectelor, cercetările independente). Aplicarea diferitelor metode și forme de activitate vizează dezvoltarea calităților superioare ale elevilor, cum ar fi cercetarea, creativitatea și originalitatea. Aceste metode și forme pot fi îmbinate în mod diferit în procesul predării/învățării.

Pe parcursul diferitelor activități de învățare elevii efectuează observări asupra obiectelor, proceselor și fenomenelor geografice. O mare parte de cercetări se efectuează pe parcursul expedițiilor, vizitelor didactice (introdutive, de comunicare a cunoștințelor, finale) și drumețiilor, al investigațiilor asupra gradului de poluare a mediului etc. O cerință importantă care va asigura succesul este organizarea corectă atât a etapei de pregătire pentru excursii, cât și a prelucrării ulterioare a materialelor acumulate. Elevii vor prelucra datele statistice, vor descrie componentele naturii și obiectele socio-umane, vor alcătui grafice, scheme, hărți schematice. Ei vor elabora, în cadrul aplicațiilor practice și a lecțiilor, eseuri, lucrări științifice etc., pe care neapărat le vor prezenta în fața colegilor, profesorilor și părinților. În procesul de predare /învățare la geografie metodele enumerate pot fi realizate prin aplicarea diferitelor mijloace: obiectuale (utilizarea busolei, a telurii, a colecțiilor de roci, a aparatelor meteo, a ierbarelor, a profilelor de sol etc.); scrise și grafice: hărți, atlase, planșe, dicționare, îndrumare, manuale, reviste, albume etc.; audiovizuale.

Se vor efectua diferite tipuri de lecții (mixte, de comunicare, de formare a priceperilor, de sinteză, de control și evaluare, de utilizare a calculatorului personal etc.). Este important ca pe parcursul predării/învățării să nu aplicăm același tip de lecție un timp îndelungat.

Rolul îndrumător în asigurarea succesului revine selectării corecte și utilizării de către profesor a variatelor metode de predare /învățare, alcătuirea corectă a unei proiectări didactice, având ca bază obiectivele generale educaționale și particularitățile individuale ale fiecărui elev.

VIII. SUGESTII DE EVALUARE

Evaluarea rezultatelor școlare este un act didactic care constă din verificarea, aprecierea și notarea rezultatului obținut de către elevi (*M. E. Dulamă*). Evaluarea se deosebește după momentul realizării ei (inițială, curentă, periodică, finală), după modul în care are loc (orală, scrisă, practică), după scopul proiectat (formativă, pentru plasament în grupuri, evaluarea competențelor necesare pentru o activitate viitoare, sumativă) etc.

În procesul de implementare a curriculumului accentul se va plasa de la evaluarea produsului învățării (cunoștințe) la evaluarea procesului de formare a personalității prin toate elementele instruirii (*V. Guțu*).

În scopul unei evaluări eficiente, ca și în procesul de predare /învățare, având în vedere că fiecare are avantaje și dezavantaje, este necesar să fie utilizate diferite metode: tradiționale și de alternativă.

Dintre formele tradiționale de evaluare se recomandă probele orale, scrise și practice. Dintre probele scrise în scopul evaluării rezultatelor școlare pot fi utilizate cu succes diferite tipuri de itemi, având în vedere că multe dintre ele vor fi incluse în caietele de activitate independentă pentru elevi și în ghidurile metodice pentru profesori, iar profesorii în activitatea ulterioară vor elabora singuri alte tipuri de itemi.

Testele se deosebesc în funcție de momentul aplicării inițiale, scopul evaluării, volumul de informație, tipul itemilor utilizați etc. În fiecare caz, se va asigura o corelare optimă a obiectivelor generale, ale celor de referință, operaționale și ale obiectivelor de evaluare cu metodele și tehnicile de evaluare aplicate. Mai jos se propun câteva exemple de itemi.

Itemi semiobiectivi, întrebări structurate. Clasa a XI-a

Tema: Resursele naturale

Obiectiv: Elevul va fi capabil să explice corect influența unui factor natural (resursele agroclimatice) asupra activității umane, în baza analizei unei hărți.

Enunț: Analizând harta “Resursele agroclimatice mondiale” și Harta economică a Indiei, deduceți influența acestui tip de resurse naturale asupra agriculturii și descrieți:

- a) Asigurarea plantelor cu căldură pe teritoriul Indiei.
- b) Asigurarea plantelor cu umezeală pe teritoriul Indiei.
- c) Subramurile culturii plantelor dezvoltate în India, în baza resurselor agroclimatice existente.

Itemii cu răspuns deschis, eseu structurat. Clasa a XII-a
Tema: Problemele fundamentale ale mediului

Obiectiv: Elevul va fi capabil să explice corect trei caracteristici ale problemei ecologice globale în baza analizei comparative a două hărți.

Enunț: Pornind de la afirmația că problema ecologică globală necesită o atenție deosebită la etapa actuală, descrieți:

- a) esența acestei probleme;
- b) trei cauze ale agravării problemei ecologice globale;
- c) trei căi de soluționare a problemei ecologice globale.

Itemii obiectivi cu alegere duală. Clasa a XI-a
Tema: Statele Europei

Obiectiv: Elevul va fi capabil să deosebească statele Europei, în baza a patru criterii, dintr-o listă de caracteristici.

Enunț: Citiți afirmația de mai jos. În cazul în care apreciați că afirmația este adevărată, încercuiște litera A. Dacă apreciați că afirmația este falsă, încercuiți litera F.

A F Germania ocupă locul întâi în Europa după volumul Produsului Intern Brut

Itemii cu răspuns scurt, eseu nestructurat. Clasa a XII-a
Tema: Componentele mediului

Obiectiv: Elevul va fi capabil să explice corect principalele două părți componente ale mediului geografic în baza observărilor proprii referitor la natură și societate.

Enunț: Alcătuiți o povestire în care să descrieți principalele două componente ale mediului.

Dintre formele de alternativă de evaluare în clasele X-XII se recomandă următoarele:

- a) observarea sistematică a comportamentului și a activității elevului pe parcursul îndeplinirii unei sarcini (a aplicației practice, a cercetării unui obiect, a capacității de studiere a unui fragment de text etc.) include alcătuirea unei fișe de evaluare, a scării de clasificare și a listei de control;
- b) portofoliul - reflectă secvențe studiate de elevi din diferite surse la anumite teme, grafice, scheme, diagrame și hărți alcătuite și Exerciții de studiere cu scurte comentarii etc;
- c) investigația - cercetarea evoluției unui microproces sau fenomen (pe parcursul a 45 de minute). De exemplu : Schimbarea vremii sau a unor elemente ale ei.

- d) proiectul - o investigație de o durată mai mare (începe la lecție și poate continua câteva săptămâni). De exemplu: Sursele de poluare a mediului și efectele ei în localitatea natală;
- e) autoevaluarea, care constă în evaluarea de către elevi a cunoștințelor și a competențelor proprii în baza testelor elaborate de către profesor și aprecierea activității lor. Cu toate că această metodă are un grad mare de subiectivitate, fiind dirijată corect de profesor, autoevaluarea are un efect pozitiv.

IX. BIBLIOGRAFIE

1. Ciubară S., Calanda Z., Primenciuc M., *Geografia umană și economică a lumii*. Manual pentru clasa a XI-a, Chișinău, Lumina, 2003.
2. Donisă I., Boboc N., Donisă Angelica, *Geografie fizică generală*, Chișinău, Știința, 1998.
3. Dulamă M.E., *Didactica geografică*, Cluj - Napoca, Ed.Clusium, 1996.
4. Erdeli G., Câdea M., Braghina C., Costachie S., Zamfir D., *Dicționar de geografie umană*, București, Corint, 1999.
5. Guțu V., *Ghid pentru modernizarea curriculum-ului liceal pe discipline*, Chișinău, METS, 2006.
6. Cristea C, *Dicționar de termeni pedagogici*, București, 1998.
7. *Curriculum național. Programe pentru învățământul liceal*. Științe Socio-Umane. Geografia. Centrul Educațional Pro Didactica. Colectiv de autori, Chișinău, Cartier, 1999.
8. *Geografia. Curriculum școlar pentru clasele a 5-a-a 9-a*, Colectiv de autori, Chișinău, Cartier, 2000.
9. Jelenicz M., Comănescu, L. Mihai B., Nedelea Al., Oprea R., Pătru I. *Dicționar de geografie fizică*, București, Corint, 1999.
10. Lungu A., Volontir N., Boian I. *Geografia fizică generală*, Manual, Clasa a X-a, Chișinău, Lumina, 2002.
11. *Problemele globale ale omenirii. Starea lumii*. 1995,1996,1997. Coordonator Lester R. Brown, București, Edirura Tehnică, 1995,1996,1997.
12. *Recomandări privind descongestionarea curriculum-ului de geografie*. Buletinul Ministerului Educației, Tineretului și Sportului, Chișinău, Univers Pedagogic, nr.2, 2005.
13. *Statele lumii*. Mică Enciclopedie, București, Meronia, 1996, 2000, 2004.
14. Ungureanu I., Muntele I, Dragu V., Gheorghiiță C., *Geografia mediului*, Iași, Institutul European, 2003.

